

Cím

A Királyok 1. és 2. könyve második tagja egy három (dupla) könyvből álló sorozatnak. Eredetileg ugyanis a Sámuel 1. és 2. kv. a Királyok 1. 2. kv. és a Krónikák 1. és 2. könyve három könyvet alkottak.

A héber kánonban a Királyok két könyve tehát egy irodalmi műnek számít, a neve *Melákim* azaz *Királyok*. Érdekes még az is, hogy az alexandriai zsidók viszont Sámuel és a Királyok könyveit egy könyvnek tekintették és *Baszileón* azaz *Királyság* névvel illették, de később négy részre osztották, így jött létre a *Királyság négy könyve*.

Mikor osztották fel a mai formában?

Amikor a héber kánonat görögre fordították a Szeptuaginta fordítói osztották fel két könyvre a Királyok könyvét is, a másik kettőhöz hasonlóan. Ezt a felosztást követte aztán a latin Vulgata és a mai változatok többsége is. (De a keleti egyházban Sámuel 1. és 2. könyve még mindig az *1. és 2. Királyság* a Királyok 1. és 2. könyve pedig a *3. és 4. Királyság* nevet viseli.)

A Királyok elnevezés világosan jelzi a könyv tartalmát, mivel Izrael és Júda királyainak életútját jegyzi fel Dávid halálától egészen addig amíg Nabukonodozor babiloni király hadserege Kr. e. 587-ben véget nem vet a zsidó királyságnak.

Szerzőség

Kevés a meggyőző bizonyíték a Királyok 1. és 2. könyve szerzőjének kilétét illetően. Bár a zsidó hagyomány Jeremiást tartja számon, ezt ma mégis többen elvetik.

A Királyok könyve jellegénél fogva több forrásból való szerkesztői munka. A tartalom történelmileg hiteles és értékes dokumentumokat tartalmaz. A szerkesztés pedig mélyen vallásos, és erkölcsi szempontok alapján történt. A szerkesztő több forrásból merített, hármat meg is nevez:

1. Salamon cselekedeteiről írott könyv (11:41)
2. Izrael királyainak krónika könyve (14:19)
3. Júda királyainak krónika könyve (14:29)

Ezenkívül használhatta még Ésaías (36-39) könyvét illetve más olyan forrásokat, amit a Krónikák 1. és 2. könyve megemlít. Ugyanakkor a régészeti kutatások szerint az egyiptomiak, asszírok és babilóniak irodalmában a Királyok könyveiben feljegyzett tudósítások egész sorát találhatjuk.

A sokféle forrás ellenére a Királyok könyve egységes és tervszerű mű. A királyok uralkodása kezdetének és végének bemutatása egy sablonon alapul. (vö.: 1 Kir 15:1-3. 9-11. 8. 24.) Ez tartalmazza a pontos dátumot, király személyi azonosságát és tetteinek értékelését. Ez utóbbi olyan formában, hogy összehasonlíttja a korábbi uralkodó tetteivel, illetve Isten törvényével. Ez a következetesség és precizitás egyes magyarázókat megerősít abban, hogy egy szerzője (szerkesztője) van a Királyok 1. és 2. könyvnek.

Történelmi háttér

A Királyok könyve ideje párhuzamos a legérdekesebb és a legjelentősebb közel-keleti történelmi idősakkal. (Kr.e. kb 970 - 587) Ez az a periódus, amikor Assíria eljut uralmának a csúcsára és az asszír királyok meg akarják hódítani a világot, beleértve Izraelt és Judát is.

Ez a 21-26. egyiptomi dinasztia ideje, amikor Egyiptom Mezopotámiával versengett a Palesztina és Szíria feletti uralomért.

Ez az Újbabiloni Birodalom ideje, amikor a médek és a káldeusok leigázták az Asszír Birodalmat és uralmuk alá vonták Közel-Keletet, lerombolták Júdát és babiloni fogságba vitték a déli törzseket. (Kr.e. 587)

Téma: Királyság és szövetség

A Királyok 1. és 2. könyve azt szemlélteti Izrael történelme alapján, hogy a nemzet boldogulása attól függ, mennyire maradnak hűségesek Jahvéval kötött szövetségükhöz. Az egyes uralkodók sikereségét is az határozta meg, hogy mennyire ragaszkodtak Isten törvényeihez, és mennyire képviselték a többi nemzet előtt a tisztaságot és az istenfélelmet. Nemcsak a királyok életét kísérhetjük figyelemmel, hanem néhány kiemelkedő próféta életét is, mint Illés és Elizeus, akik élete mintegy a bűnös királyok életének ellentétéként mutatja, hogy mit jelent, ha valaki minden körülmény közepette is hű Istenhez. Isten áldása kíséri életüket.

Tanulság

Látható, hogy Isten a történelem ura, Aki aktívan részt vesz az emberi történelem alakításában. Amikor a nép és vezetői Istenre tekintenek és engedelmeskednek törvényének, akkor béke és jólét jut nekik osztályrészül. De a nép erkölcsének és hitének hanyatlása elengedhetetlenül politikai és gazdasági hanyatlást von maga után mind Izraelben, mind Júdában. Ugyanakkor amikor az egész nemzet elfordul Istentől, Isten nem hagyja el azokat, akik hűségesek hozzá, és csodálatos módon gondoskodik róluk:

- Illést hollók táplálják 1 Kir 17:6
- A sareptai özvegyasszony lisztje és olaja megsokasodik 1 Kir 17:14-16
- Az özvegyasszony fia feltámad a halálból 1 Kir 17:17-24
- Illés esőért imádkozik, és eső lesz 3 évi szárazság után 1 Kir 18: 41-45
- A Jordán ketté válik Illés előtt 2 Kir 2:7-14
- Elizeus egészségessé teszi a Jerikói vizet 2 Kir 2: 19-22.
- Jósafát hadseregének az Úr vizet ad a pusztában 2 Kir 3:16-20
- Elizeus megsokasítja az özvegy olaját 2 Kir 4:2-7
- Száz ember jóllakik 20 árpakenyérből 2 Kir 4:42-44
- Naámán szíriai hadvezér meggyógyul a leprából 2 Kir 5:1. 10-14
- Isten úgy menti meg az izraelitákat, hogy a szír csapat megvakul 2 Kir 6:18-20

A könyv Izrael történetének visszatekintő elemzését nyújtja. Magyarázatot ad, mind Samária, mind Jeruzsálem pusztulására, a fogságba kerülés keserű tapasztalataira. Salamon dicsőséges uralkodásával, és a templom építéssel és erős nemzettel kezdődik. A végén pedig egy gyenge és alávaló fogoly királyt látunk, a templomot lerombolták, Juda földjét elpusztították. Ez még sem azt jeletni, hogy nincs remény a jövőt illetően. A szerző következetesen a Dávidnak tett ígéreteket tekinti alapnak, ami szerint Izrael a fogságban is reménnyel tekinthet a jövőbe. Így a könyv befejező versei különös jelentőséggel bírnak, amely Jojákin babiloni börtönből való szabadulását írja le.

A romlás leckéje új reménységet ébreszt és a figyelmet arra az eljövendő jobb korra irányítja, amikor Izraelt Örökkévaló királya fogja kormányozni. “Mert ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr, és visszahozom az én népem, az Izráelt és Júdát, azt mondja az Úr, és visszahozom őket arra a földre, a melyet az ő atyáiknak adtam, és bírni fogják azt. Hanem szolgálnak az Úrnak az ő Istenöknek, és Dávidnak az ő királyoknak, a kit feltámasztok nekik. Te azért ne félj, oh én szolgám Jákób, azt mondja az Úr, se ne rettegj Izráel; mert ímhol vagyok én, a ki megszabadítlak téged a messze földről, és a te magodat az ő fogságának földéből; és visszatér Jákób és megnyugoszik, és bátorságban lesz, és nem lesz, a ki megháborítsa.” (Jer 30: 3. 9-10.)

Szöllösi Árpád ifj.